

quandoque mediis Dei ministris indignis-
simis, atque sacerdotalis auctoritatis abusu;
quare pauperes eleemosynis frustrantur, ad
quas ex Ecclesiae bonis jus habent, et ex hoc
scandalum inter fideles cietur. Cum vero tot
inter saecularia negotia distrahantur, quo
parentum necessitatibus obviam eant, quo-
modo fieri potest ut ministeria sacra non
negligant? ipsa nimis summarie et leviter
obibunt: attamen de his praesertim Christus
Dominus exemplum praebuit, cum paren-
tibus de sua absentia interrogantibus re-
posuit: « Nesciebatis quia in his quae Pa-
tris mei sunt oportet me esse (1)? »

21. Quapropter ecclesiastici et religiosi
viri serio intelligant sibi erga parentes pro-
pinquosque immoderatum deponendum esse
amorem et humanum affectum, ut in spi-
ritalem vertant, atque majori qua possunt
ope, studia sua in ea quae Dei sunt con-
vertant et in animarum salutem, prout eo-
rum status et vocatio ipsis imponit. Sciant
sibi quandoque « relinquendos esse mortuos,
sepelire mortuos suos » quia majora, altiora,
graviorisque momenti munera persequi de-
bent. Sciant providendum sibi fidelibus et
maxime pauperibus esse; intelligant post
susceptos sacros ordines aliam ipsis esse
digniore Matrem, Ecclesiam sanctam Chri-
sti sponsam; alium Patrem, Deo ipsum

(1) Luc. xi, 49.

caeli factorem et terrae; alios fratres et pro-
pinquos, fideles omnes Christi fratres, quos
educare et perficere oportet, ut regnum Dei
aeternum possideant. Haec cogitent ministri
Dei, haec meditentur. « Scientes igitur in-
tolerabile detrimentum hujus erga cogna-
tos affectus, fugiamus illorum curam, tam-
quam diabolus armaturam aliam ad impu-
gnandum non habentem (1). » Sibi saepe
pra oculis Christi exemplum ponant, eum-
que sequantur, ut in sacerdotii limine se fa-
cturos promiserunt.

§ V.

De voluptatum et commoditatum amore.

22. Veluti pestis in hominum cordibus
voluptatum et commoditatum amor serpit,
ex quo originalis labes animos et eorum
corpora infecit. Hic prima est et crudelior
ex tribus concupiscentiis, de quibus Joannes
loquitur (2), quae jam ex mundi exordio tot
sunt causa malorum. Christus ad has pe-
dibus conculcandas venit, has cruci affixit,
sed maxime in suo corpore, ut voluptatum
concupiscentiam contereret, tormenta tulit
atrocia, sanguinemque suum ex omnibus
disruptis venis effudit. Tota vita Christi
crux fuit et martyrium, ex quo inter ho-

(1) S. Bas. in Const. Mon., c. 20.

(2) I. Jo. ii, 16.

mines apparuit: nulla sibi vitæ commoda quæsivit, præter corporis dolores, indigentia omniumque rerum carentiæ se subdidit, non quod in se aliquid refrænandum haberet, sed ut nobis sua mortificatione exemplum carnis luxuriam commoditatumque amorem continendi præberet. Ipse primus divinæ virginitatis ac puritatis nobilissimum donum exhibuit, et hanc virtutem discipulorum cordibus animisque insinuavit atque indidit, adeoque ad amandam persuasit, ut post ejus in cælum ascensum apostoli, discipuli atque ab eis electi episcopi et presbyteri aut virgines essent, aut vidui, aut certe post sacerdotium in æternum pudici (1).

23. Cum igitur religiosis atque ecclesiasticis viris servanda sit pudicitia, eaque immaculata, ut divinis angelicisque ministeriis una cum Agno immaculato fungantur; necesse omnino est, ut omnem voluptatum et commoditatum amorem et affectum exuant et conterant. Ex iis, quæ præcedentibus capitibus dicta sunt, facile hujus rei opportunitatem necessitatemque conjicere licet: qui enim carnalis homo voluptatibus, omnibusque corporis commoditatibus addictus vel intelligere quæ spiritus sunt vel explicare aliis queat? quomodo divini amoris ignem in se fovere atque in

(1) S. Hier. in Apol. adv. Jov.

aliis excitare, ut Christi Jesu receptam missionem impleat? Nonnisi virginibus sequi Christum virginem datum est: ideo virginem matrem et patrem nutritium elegit, ideo majori dilectione Joannem virginem adamavit, ideo apostolos et discipulos saltem pudicos et in posterum castitatis amatores voluit; ideo nos sacerdotes factis omnibus quæ carnis illecebras sapiunt, plene et ex corde renuntiavimus, ut filios alios nisi Ecclesiæ Dei que filios habeamus. Ad rem S. Jo. Chrysostomus: «Necesse est, inquit, sacerdotem sic esse purum, ut si in ipsis cælis collocatus esset, inter cœlestes virtutes medius staret (1).»

24. Non ergo sine causa canones quamplurimi sive a Pontificibus, sive a Conciliis confecti sunt, ut Dei ministri cordis ac corporis puritatem intactam servarent; eisque pœnæ non paucæ et gravissimæ adjectæ, ut si quis timore atque Dei amore se tangi non sinat, saltem ignominiam humanam et pœnales afflictiones hujus vitæ pertimescat. Oportet igitur hujusmodi canones magna cum diligentia et sancte servare, eisque ex animo et sponte obtemperare, ut omnem libidinis occasionem fugiamus. — «Primum enim, inquit S. Hieronymus, hujus vitii remedium est *longe fieri ab eis quorum præsentia alliciat ad malum.*» Ideo canones coha-

(1) De Sac. 1. 3. c. 4.

bitationem presbyteris cum feminis, nisi cum matre et sorore interdicunt; ideo multa circa visitationes et colloquia, maxime cum mulieribus, præscribunt; ideo prohibent quominus sacerdotes sæcularibus comessionibus vel comotationibus adsint, et volunt ut nonnisi frugali modo etiam primitiæ sacerdotii celebrentur.

25. Juvat ergo ad castitatem servandam *animi corporisque mortificatio*, tum sensuum refrænatione « Ascendit enim mors per fenestras (1); » tum externis impositis macerationibus et jejuniis, quia « Luxuria nutritur a ventris ingluvie (2): » ideo apostolus Paulus: « Castigo, inquit, corpus meum et in servitatem redigo, ne cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar (3). » — At omnium efficacissima remedia sunt, *humilitas* et fervens ac perseverans *oratio*: « Ut castitas detur, humilitas meretur (4), » et « Custos virginitatis charitas, locus custodiæ humilitas (5). » Etenim humiles Deus respicit, superbos autem sinit vilissima abripi luxuria. Huic humilitati si fervens addatur oratio, angelica certe castitate Dei minister donabitur: fieri enim non potest ut nostris viribus servemus: « Et ut scivi, in-

(1) Jer. ix, 21.

(2) S. Bon. De Prof. rel. l. 2, c. 52.

(3) I. ad Cor. ix, 27.

(4) S. Bern. epist. 42, c. 15.

(5) S. Aug. De Virgin., c. 51.

quit Salomon, quoniam aliter non possem esse continens, nisi Deus det... adii Dominum et deprecatus sum illum et dixi ex totis præcordiis meis (1). »

§ VI.

De Ira et Impatentia.

26. Ad mansuetudinem sectandam nos sæpe Christus Dominus ac Magister hortatus est, seque hujus pulcherrimæ virtutis exemplar præbuit cum ait: « Discite a me quia mitis sum corde; » eique virtuti æque atque humilitati pacem animæ promisit: « Et invenietis requiem animabus vestris (2). » At fieri ne potest, ut hac virtute præditi simus, nisi prius iram animique impatientiam compescamus? Ira est immoderata animi indignatio et irruptio contra malum quod ferimus, vel in eos qui nobis causa mali sunt. Stulti sane hominis est hanc indignationem fovere, quæ nec potest malum avertere, nec prorsus impedire: dum prudentis atque sapientis viri est potius animam convertere ad malum minuendum vel ad remedia conquirenda, quibus illo levemur: « Ne sis velox ad irascendum, quia ira in sinu stulti requiescit (3). »

27. Quam indignum Dei ministro hoc vi-

(1) Sap. viii, 21.

(2) Matth. xi, 29.

(3) Eccli. vii, 10.

tium sit, exinde patet quod Ecclesia non modo irregulares fideles *ex delicto* homicidii et mutilationis declaret ad ordines suscipiendos, sed etiam *ex defectu lenitatis*. Sacerdos enim angelus concordiae et pacis esse debet, atque mitissimum Agnum Christum representare de quo legimus: « Non clamabit, neque accipiet personam, nec audietur vox ejus foris. Calamum quassatum non conteret, et linum fumigans non extinguet: in veritate educet iudicium. Non erit tristis atque turbulentus, donec ponat in terra iudicium (1). » Erit ne igitur hujus mitissimi Christi vicarius, qui ira commotus violentos actus vel verba proferat, qui suas oviculas conterat, vel injuriis contumeliisque afficiat, vindictam anhelet, percutiat, clamores et rixas excitet, discordiamque foveat? Ideo Apostolus inter alias Episcopi dotes hanc requirit ut « non sit percussor sed modestus; non litigiosus » atque alibi Timotheum hortatur, ut « lites vitet, sed sit mansuetus ad omnes, docibilis, patiens, cum modestia corripiens eos qui resistunt veritati (2). »

28. Mala autem quamplurima iracundia gignit, inter quæ primum et gravissimum est mentis aciem obtundere: « Nihil sic ingenii puritatem mentisque aciem obturbat.

(1) Isa. XLII, 2-4.

(2) I. ad Tim. III. — II. ad Tim. II, 23, 25.

inquit Chrysostomus, ut ira inordinata, quæ multo fertur impetu. Ira enim, inquit ille, etiam prudentes perdit (1). » — Secundo, inquit S. Gregorius, hoc vitio « supernæ imaginis similitudo vitatur (2). » Facti enim ad imaginem et similitudinem Dei, natura ipsa, tranquillam Dei ipsius immobilitatem et quietem ferre deberemus, quam ipse æternum habet. At iracundia permotus homo ceu vertigine captus vel immanissimis belluis ferius exasperatur. — Unde tertio vitium hoc maxime in sacerdote et damnum sibi et proximo scandalum parit: « Temere excandescentibus et gehennam et gehennæ ignem Deus comminatus est (3); » populus vero ministris Dei iracundis subditus et ab ipsis et a Deo avertetur: qui enim hominem ceu feram quamdam a multis undique exstimulatam aculeis alloqui vellet, ut de divinis rebus atque animæ necessitatibus quiete agat?

29. Nec impatientia minus quam iracundia effugienda est, siquidem animum etiam turbat, mœstítiam ingerit, provocat iram ipsam, atque efficit ut merita quæ ex adversitatibus colligere possemus prorsus dissipemus. « Patientia vobis necessaria est, ut voluntatem Dei facientes reportetis pro-

(1) De Sacerd. 3, 14. — Prov. xv, 1.

(2) Lib. 5 Mor. c. 30.

(3) S. Jo. Chrys. De Sac. lib. 3, c. 13. — Matth. v, 22.

missionem (1). » Multa pati homines in hac vita debent, sed maxime Dei ministri ad hoc sunt, ut cum Christo ignominias, injurias, persecutiones, atque adversitates utcumque ferant. Quomodo autem suis plane divinis ministeriis fungi queant nisi impatientem animum refrænare noverint? « Exhibeamus igitur nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis (2). »

30. Itaque ut hujusmodi animi impetus refrænare sciamus primo *reflexione* opus est, ut nihil vel faciamus vel dicamus, quin tantisper quieto animo quid agendum vel dicendum sit recogitemus: « Bis ad limam, inquit alicubi S. Bernardus, semel ad linguam. » — Secundo, dum interna animi commotio adhuc perdurat nihil jubeamus, neque aliquem reprehendamus, atque in aliud tempus agenda transferamus; imitemur Eliseum prophetam, qui quamvis sancta indignatione in regem Israel ferretur, noluit tamen verba Dei proferre nisi prius, psalte adhibito, animus conquiesceret (3). — Tertio dum animus omnino quiescit, verba mansuetudinis plena et misericordiæ actus sæpissime adhibeamus, etiam erga eos, qui

(1) Ad Hebr. x, 36

(3) IV. Reg. III.

(2) II. ad Cor. vi, 4, 5.

male nobis affecti videntur: sic fiet ut paulatim animus mansuetudini assuescat. — Quarto si aliquando fiat, ut ira commoti aliquid indignum nostra conditione protulerimus, juxta Apostoli præceptum: « Sol non occidat super iracundiam nostram (1). »

31. In genere præ mente habeamus quæ et quanta Christus pertulerit, quantaque longanimitate erga nos se gerat, qui quotidie offendimus. Quid hujus vitæ mala sunt præ illis alterius vitæ? Si malum præteritum est quid ex ira vel impatientia fructus percipiemus? Si præsens est, ira vel impatientia ægritudinem animi et malum ipsum extollit, proinde valde potius juvat ut ferendo minuamus; si denique futurum est, quid tristamur cum nihil adhuc feramus? sed prudentiæ est remedia ad malum averendum vel minus reddendum quærere. Ceterum cogitemus verum atque unicum malum nonnisi peccatum esse, atque in illud tantummodo totam iracundiam nostram convertendam, ut vel a nobis elongemus, vel si actum jam sit in nobismetipsis puniamus: nostræ sane culpæ adscribendum quod aliquid in peccatorum expiationem feramus; « Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei (2). »

(1) Ad Eph. iv, 26.

(2) Act. Apost. xv, 22.

§ VII.

De Pigritia et Otio.

32. « Labora sicut bonus miles Christi Jesu (1) » S. Paulus ad Timotheum scribit: quod sane omnibus religiosis et ecclesiasticis viris est commendandum, non enim a Deo ad hunc nobilissimum statum vocati sunt, ut ex Ecclesiae bonis tranquillam et omni fœnore solutam vitam degant, sed ut jugiter sacris ministeriis in Dei gloriam et animarum salutem incumbant. Est autem pigritia animi pessima dispositio, qua qui afficitur laborem refugit, otium quærit, vel leviter ac negligenter sua munera peragit, segnis in omnibus atque enervis. At otium multorum malorum initium est omniumque vitiorum origo. « Multam enim malitiam docuit otiositas (2). » Etenim qui serio in labore non occupantur inutiles et vagi sunt, vacant et avent singulorum facta audire, narrare, judicare et carpere: cum nihil agant, satagunt tamen, movent et incitant quosque ut faciant, turbent et mutant ea, quæ suæ phantasiæ inquietæ et turbulentæ facienda et mutanda videntur. Hinc S. Paulus ad Thessalonicenses scribens, eos vehementissime hortatur, ut subtrahant se ab

(1) II. ad Tim. II, 3.

(2) Eccli. XXXIII, 30.

omni fratre ambulante *inordinate* (1). « Inordinationem certe pigrítiam et otium vocat, inquit Chrysostomus, Deus enim posuit hominem ad laborem, artusque ejus ad hoc effinxit: quocirca qui otiosus est, ab ordine suo deficit et creatione (2). » Ideo Apostolus se ipsum Thessalonicensibus exemplum præbet, qui nocte ac die operatus est, ne quemquam ipsorum gravaret, quamvis aliud agendi potestatem haberet.

33. Alia vero sunt quæ ex otio et pigrítia graviora mala undique pullulare videntur. « Per otiositatem, inquit Augustinus, accendimur frequenter ad luxuriam, per hanc animamur ad superbiam, per hanc tentamur delicate pasci, per hanc delectamur pretiose vestiri, per hanc ad superfluam dormitionem trahimur, per hanc ad verba sæcularia ducimur. » Quod autem de sua parœcia vel de suo munere quocumque otioso sacerdoti futurum sit, audias Proverbiorum auctorem: « Per agrum hominis pigri transivi, et per vineam viri stulti: et ecce totum repleverant urticæ, et operuerant superficiem ejus spinæ, et maceria lapidum destructa erat (3). » Quæ cum ita sint, quam, quæso, presbyter hic rationem reddet ei, qui de omni verbo otioso homines etiam arguet, ut severe pu-

(1) Ad Thess. III, 6.

(2) S. Jo. Chrys. in epist. ad Thess.

(3) Prov. XXIV, 30.

niat? quomodo de omnibus suorum subditorum malis, ex sua negligentia atque incuria ob pigritiæ amorem patris, Christo iudicanti respondere queat?

34. At qua fronte piger et otiosus sacerdos Ecclesiæ bonis fruatur, cum nihil vel fere nihil agat quod mereatur mercedem? Sane, inquit Apostolus, « Dignus est operarius mercede sua (1). » Piger vero nullo modo operatur: hinc ipse Paulus ad Thesalonicensis scribens, ait: « Hoc denuntiabamus vobis, quoniam si quis non vult operari, nec manducet (2). » — « Absurdum est enim, ut sæculares viri se laboribus defatigent pro se ipsis, pro principibus, pro pauperibus, nos autem compressis quidem manibus sedeamus, alienis autem fruamur laboribus (3). » Caveant ergo ministri Dei, ne sua pigritia et otiositate fraudis etiam et furti crimine iuste incusentur.

35. Quamobrem ad hoc vitium e cordibus excutiendum iuvat, quæ adhuc diximus frequenter mente revolvere et memoria tenere, ne cum jam ex contracto habitu solutis otio membris, dissolutaque voluntate, pigritiæ vinculis constringamur, nimis arduum sit ab iis liberari. Habent sane ecclesiastici et religiosi viri multa in quibus occupentur: præter quotidianas preces quæ

(1) I. ad Tim. v. 18.

(2) Ad Thess. III, 10.

(3) Theod. in Phil. 10.

perfunctorie non sunt recitandæ, et sanctissimum Missæ sacrificium, quod omni cura et pietate est celebrandum, sunt ministeria sacra pœnitentiæ tribunalis et prædicationis, visitationum infirmorum et hominum morali infirmitate laborantium; sunt et alia opera pia sive sodalitatum, sive societatum ad pauperes miserimosque homines ab indigentia corrogatis elemosynis levandos, ad pueros rudesque viros instruendos, atque alia non pauca, quibus licet sane tempus utiliter impendere. Quod si hæc omnia temporis spatium adhuc vacuum relinquant, nonne et studia sive dogmatica sive moralia supersunt, in quibus sancte et proficue occupari possunt? Si quis autem eorum ad scribendum aptus videatur, nonne nunc temporis præsertim magno Ecclesiæ emolumento erit libros quoscumque confingere ac typis mandare, ut errores quamplurimi, qui undequaque serpunt viriliter refutentur, populusque in fide et bonis moribus instruatur?

36. Juvat etiam quandoque ducis nostri et magistri Jesu Christi exemplum præ oculis ponere, qui « fatigatus ex itinere sedebat » ut unam converteret Samaritanam; qui die erat in templo docens, et nocte solus in montem oraturus secedebat; qui nunquam sibi et labori pepercit, sive vitam privatam sive publicam ageret; ut nobis

esset exemplo, nosque doceret natos esse homines labori, et hanc fuisse humano generi pœnam impositam: « In sudore vultus tui vesceris pane (1). » Hunc autem laborem non pœnam modo, sed hominis munus esse, ut aliquid haberet in quo utiliter occuparetur, suasque vires et facultates exerceret; ex eo scimus quod primus homo non sane in paradiso voluptatis positus fuerit, ut otio et fructibus terræ sponte maturescentibus frueretur, sed « ut operaretur et custodiret illum (2). » Si igitur hominis munus labor est, nonne gravissimum sacerdoti est, cui officium impositum animarum salutem quacumque possit ope quærendi, atque omnibus conandi viribus, ut regnum Dei perficiatur?

VI.

*De Cordis perfectione
per virtutum acquisitionem.*

1. Corde jam per vitiorum resecationem purgato, ad illud perficiendum restat ut virtutibus ornemus. Virtus efficit ut cor, nempe affectiones ejusque tendentiæ juxta rationem ac fidei lumina dirigantur, quæ Deum ipsum ejusque Christum omnibus numeris absolutum exemplar sanctitatis perfectionisque proponunt. Igitur cor nostrum

(1) Gen. III, 19.

(2) Gen. II, 15.

virtutibus ornare idem est ac Christum duccem sequi, ejus cordis motus et affectiones investigare, ejus internis externisque actibus, quibus cordis motus manifestantur, studere, ut omnia quæ ipse amavit, quæ-sivit, egit, in nobis ipsis nostrisque actibus exprimamus: « Inspice et fac secundum exemplar quod tibi monstratum est (1). »

2. Etenim præceptum nobis fuit: « Estote perfecti sicut et Pater vester cœlestis perfectus est (2): » at quia ex nostræ naturæ infirmitate neque Deum videre possumus et cognoscere, neque omnino agere quæ ipse agit; unigenitus Dei Filius nostram miseratus naturam sibi copulavit, in eaque atque per eam Patris sui sanctitatem hominibus aptatam ac facile sensibus percipiendam monstravit, nobisque supernaturalem addidit gratiam, qua videlicet eam sanctitatem actibus nostris consequeremur. Qui videt Christum, videt et Patrem ejus (3); et qui agit quæ Christus egit, non secus ac Pater operibus peragit, unde Patris ipsius perfectionem consequitur.

3. Virtutes autem præcipuæ, de quibus Christus exemplum præbuit sunt: humilitas, et cordis mansuetudo, patientia in adversis, obedientia erga Deum suosque quos sponte superiores elegit, zelus animarum,

(1) Exod. xxv, 40.

(2) Matth. v, 48.

3) Jo. xiv 9